

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul foii „Libertatea” cu adăusele sale „Foaia Interesantă”, „Tovărășia” și „Bobirnici”, — e următorul; pe un an 10 cor.; pe 1/2 an 5 cor. — Pentru economi: numai 6 cor. pe an!
Pentru America trei dolari pe an.
Pentru România (4 foi) 40 Lei pe an.

Foaie națională politică.

Apare în fiecare Joi.

Inserțiuni:

1 pag. 60 cor., 1/2 pag. 30 cor., 1/4 pag. 15 cor. etc. — La inserate ce să dau de mai multe-ori, să fac reduceri de taxă.

Inserțiunile ca și abonamentele să plătesc înainte.

Manuscripte nu să dau napoi.

Șovinism!

În gândirea fraților noștri Români din această patrie, este o mare greșală. Nu s'a spălat încă de pe creierii tuturor Românilor rugina prinsă pe ei de pe vremea negrilor veacuri de iobăgie: Prea sunt mulți Români cari cred, că neamul nostru e anume sorocit de Dzeu de a fi numai supus și împlinitor de porunci față cu cei ce țin frânele puterii în mână. Par'că el, bietul Român, e făcut a sta numai pe de lături și cam spre coada mesii, iar în fruntea mesei numai Ungurului i-se cuvîne!

Nu așa gîndeste Ungurul în această țară. El dă din coate și din picioare să-și facă loc, să răzbească înainte, spre fruntea mesei! De întră în o adunare de Români, el iute o dă pe ungureasca lui, silind și pe cei din jur a întoarce vorba după el. Iar ai noștri îndată își pleacă capul și să dau după «Maria Sa» și îl omoară cu omenia și cu a-i intra în voel!

Iar dacă unul altul, mai naționalist, cearcă a ținea sus dreptul limbii române, și o folosește, — ungurașii ce-or fi pe-aci, să aprind și protestează și să năcăjesc că ceia nu respectează limba lor!

În cancelarii, pe tren, la postă, în prăvălii, ori-unde, ai lor cer cu tărie drept și loc limbii lor, — iar ai noștri, sfiți, fricoși, pleacă steagul limbii noastre și fac loc celeia.

Aceia sunt bărbați pătrunși de un nobil șovinism (nesuferire față de ce e străin de ei), ai noștri însă-mă-să-te-las!

Așa apoi, n'o să ajungem la creangă verde!

Să știți, Români, că acestor dîrji șoviniști, nu le vom înmuia năravul prin umblarea cu cap plecat! Ci numai răspunzînd șovinismului lor, cu același grad de șovinism ținător la ce e al nostru, — precum țin ei la ce e a lor!

Aceasta să ne fie evangelia în toate faptele noastre: a fi și noi așa de buni Români, cum de buni Maghiari își sunt ei!

Aci nu merge cu înțelepciunea că: De ți-a dat cineva o palmă, întoarce-ți și celalalt obraz, — ci numai cu măsura:

Dinte pentru dinte!
Ochiu pentru ochiu!

UNELE—ALTELE

Amintirea faptei bune legată de ziua nunții.

A treia zi de Paști s'a sărbătorit cununia tinerului Parteniu Mirza, ales preot în Petriș (comit. Aradului), de naștere din Gălțiu (Inghă Teiuș, în Ardeal).

Tinerul mire a ținut, ca de ziua aceasta fericită a vieții sale, să lege și pomenirea unei fapte de bine, și a pus la cale între nuntași, deși s'a făcut nunta în cerc restrîns, o mică aducere de jertfe în scop cultural: pentru gimnaziul din Brad și pentru internatul de fete din Arad. Au dăruit:

Pentru gimnaziul din Brad: Mirele Parteniu Mirza, 4 cor. Valeriu Pop (Gălțiu), 6 cor., Dr. Atan. Mirza, A-lulia, 5 cor., Iosif Stanca, Roșia, 3 cor., Trifan Popa din Oleșdea, Martin Mirza, Partenie Mirza, George Halteș din Gălțiu și Iosif Stanca din Roșia cîte 2 cor., Iuliu Magdu din Ecica rom. și Sabin Mihuțiu din Sălciva, cîte 1 cor., de tot 30 cor.

Pentru internatul de fete dela Arad: Val. Magdu, Ecica, Valeriu Mihuțiu, Selciva, Silvia Stanca, Roșia, Simion Chinez, Elena Chinez, Ana Glurca, Arad, Aurelia Mirza din Gălțiu, cîte 2 cor. și mirele încă 1 cor., — de tot 15 cor.

Suma s'a trimis la administrația foilor noastre spre trimitere mai departe și cultare prin foale. Ne împlinim cu plăcere încredințarea ce ni-să dă.

Felicităm pe tinerul preot pentru frumosul fapt ce a știut lega de cea mai frumoasă zi a vieții sale. De Dumnezeu ca acest idealism nobil, să nu-l părăsească în toate zilele păstoririi sale, ci totdeauna să se simtă atras de parfumul lui sfînt, mereu să lege de pașii vieții sale și cîte o faptă nobilă de jertfire și îndemn la jertfire pentru cîte un

scop nobil. De-i Dumnezeu lui și iubitei sale alese, toată fericirea!

Ce spun foile lui Justh?

În zilele din urmă s'a vorbit și s'a scris mult despre pășirea partidului koșutist, aripa lui Justh, în lupta de ațitare a țării pentru votul universal. I-s'a băgat de vină chiar de tabăra koșutistă soră (aripă ce stă sub vătăvia lui Kosuth-Ápponyi) că de ce Justh a încheiat o frăție de arme cu socialişti, — deși numai în vederea mișcării pentru votul universal. Iar zvonul că el ar avea de gînd să stee de vorbă și cu partidul naționalist român, — a ridicat contra lui zeci și sute de guri patriotice, cît rostite, cît scrise!

Am aflat și noi, că unii din deputații noștri și alți bărbați politici, s'au dus la Arad pe Duminică trecută, anume ca să aibă privilegiu a sta cu Justh de vorbă în treaba asta. Și acum aflăm, că cîți-va români au și fost la adunarea justhistă dela Arad, și dl Dr. St. C. Pop a luat și cuvînt în ea și a mulțumit lui Justh „în numele întregii românimii”, pentru că pornește această luptă. „Acum a încheiat frăție de luptă partidul justhist și social-democrat, zice dl Dr. Pop, — și nădăjduesc că nu este departe timpul, cînd să vor însoți d-voastre toți aceia cari doresc fericirea Ungariei”.

Adecă, un fel de făgăduință, că nu peste mult timp să vor alătura la această mișcare și Români. Și ziarul „Românul” ne spune, că Justh, vazînd pe Români la adunare, le-a zis foarte hotărît, că: „Și dacă chiar vor crepa ei, eu totuși vă întind mîna”!

S'ar părea din acestea, că la conducerea partidului nostru, de care stau așa de aproape dnii Dr. St. C. Pop și V. Goldiș, este aplicare a îndruma lucrurile spre o conlucrare cu Justh.

Față cu aceste păreri care ored în Justh, și pentru ca și cetitorii noștri să-și poată face o judecată cît de cît asupra lucrului, ne vedem siliți a arăta și aceea ce scriu foile oarecum oficioase ale partidului lui Justh. „Magyarország” e fruntașa foilor ce spriginesc pe Justh, și această foaie scria numai cu o zi mai înainte de adunarea dela Arad, așadar Sîmbătă, că: „...Foile stăpînirii, trimbiță cu

gură plină, că Români și Justh Gyula, a legat tovărășie (alianță) unii cu alții! Tot atunci cînd Tisza István aleargă după Români și urmează cu ei tot felul de tîrgueli pe față și ascunse, — pe atunci foile guvernului pomenesc ca o vină, lui Justh că ar fi legat tovărășie cu Români. Aceea ce lui Tisza li e adecă vrednicie, ar fi pentru Justh păcat de moarte!

„Dar Justh Gyula nici nu pertractează (nu stă de vorbă, de ceva învoială), nici nu să întovărășeste cu nici una din naționalitățile!

»De ciuda lui Valahii pot face ce lor le place! Dar nici Justh, nici partidul neatîrnării nu e aplicat a jertfi nici cel mai mic lucru din legile asi în ființă, nici din cerințele statului maghiar, de drăgul naționalităților!

»Naționalitățile de bună samă doresc schimbarea legii de alegeri în alt chip decum o dorește partidul neatîrnării.

»Naționalitățile pot merge la Arad și la Cinci-biserici (unde-s puse adunările justhiste) sau unde lor le place. Acolo pot face ce lor le place. Atîta însă e sigur, că Justh Gyula și soții nu vor intra cu ei la nici un fel de învoială, nici secretă (tăinuită), nici netăinuită!

Spune apoi, că dacă Tisza ar merge la Arad (precum avea să vină Justh), de sigur cu el s'ar încheia tîrgueli, — dar acest lucru ei să facă bine să nu-l prea ungă pe alții!

Un redactor al foii „Az Est” s'a dus de-adreptul la Justh, înainte de a pleca la Arad, și l'a întregat ce e drept în zvonul foilor guvernului, că el o să dea mîna și cu urșii de Valahii, și Justh i-a declarat:

«Și asta e una din acele neadevăruri, cu care voesc să strice numele mișcării noastre pentru votul universal. Atîta e adevărat, că pe ambitul (gangul) dietei, povestind cu soții deputați Mihali și St. Pop, ei au spus între altele, că pe Duminică poate că și ei vor fi la Arad, căci în acea zi să ține sinodul bisericii românești. *Măi mult nu s'a împlinat nimic.*»

Care va să zică și Justh și foaia de capetenie a partidului său, să lapadă cu toată puterea de ori-ce atingere ori apropiere, de Români!

Acum, cînd a spus Justh adevărul: Cînd s'a lăpădat de Români naintea redactorului maghiar

sau cînd deputaților români la Arad le-a zis că: și să crepe ei (contrarii) eu vă întind mîna!

Noi credem că simțul adevărat ce domnește în partidul lui Justh, e acela pe care îl scrie „Magyarország” și ori-care Român, care crede mai mult despre Justh și ai săi, — cumplit greșește!

Adevăratul lor simț în privința asta l-au arătat și la Lugoj în toila alegerilor ce trecură: Cînd justiții au văzut, că Românii, care cuceriseră de două ori acest cerc, s'ar putea să-l cucerească și a treia oară, deși stăteau în cel mai cumplit foc cu partidul lui Tisza-Hérvary, au dat o chemare către soții lor alegători justiți zicîndu-le: „În fața dușmanului de obște, trebuie toți Maghiarii să ne dăm mîna! Votați cu Ungurul: fie el și tiszaișt, contrar nouă, numai Valahul să cadă!” Și așa au făcut. Și ne-au răpit scaunul pe care în două alegeri îl avusem noi Românii.

Să se fi schimbat de atunci până azi aceiași oameni?

Creadă cine poate!

Nouă ni-să pare, că o alăturare la justiți, ne va face mai tîrziu păreri de rău, muștrări.

Partidul nostru național își poate urma cu bine lucrarea și lupta lui pentru acest vot, și stînd pe picioarele sale.

Pe credința lor, nu întemeia nimic, că clădești pe nisip, Române. Mergi tu hotărît, bărbătește, spre țintă, și stoarce dela el ce ți-se cade, cu vremea. Că de dragul tău nici unii din ei nu-ți vor face nimic pe plac, nimic ție folositor!

Aceasta e credința adîncă a inimii noastre.

LIBER.

Di Victor Branisce, redactor la „Gazeta Transilvaniei”, un tiner cu suflet mare românesc, a scăpat Marți în 2 Maiu. n. din arestul de stat din Seghedin, de care avu parte 6 luni de zile, pentru un articol publicat în „Gazeta”.

Fie binevenit în mijlocul celor iubiți și iubitori ai sei.

Bust lui Eminescu și Bariț.

Di Octavian Goga, secretarul literar al „Asociațiunii”, a propus, ca comitetul să hotărască a ridica marelui poet Mihail Eminescu un bust (chipul lui turnat din metal, până la brîu), ca statuă ce să fie așezată în un loc potrivit, de pildă în parcul din fața Muzeului „Asociațiunii” în Sibiu, pe unde umblă lume multă. Di P. Cosma a întregit propunerea dlui Goga, cu aceea, că nu numai poetului Eminescu, ci și unui bărbat cu vrednicii literare mai aproape de „Asociațiune”, anume lui George Bariț să i-să ridice în același timp bust la fel. Comitetul a primit propunerea cu această întregire. Și a și votat pentru acest scop din partea sa 1000 cor.

S'au trimis apoi zilele astea

apeluri (chemări) către marea obște din toate părțile țării, cu invitarea să se adune contribuiri (ajutoare de bună voe) pentru a putea duce în deplinire hotărîrea luată.

Stăruim pe lîngă bunii noștri cetitori, ca atunci, cînd li-să vor cere ajutoare în acest scop, să le dea cu drag, căci prin ridicarea celor două monumente, să face o dreaptă închinare pomenirii alor doi bărbați cu mare trecut în viața noastră culturală: unul ca cel mai dulce poet, al doilea cu părinte al gazetăriei la noi în Ardeal și ca temeinic cercetător istoric, peană aleasă și cinstită!

Aradul a răspuns mai întîi și mai frumos pîn'acum, adunînd cei dela „Tribuna” din privilegiul seratei scriitorilor acolo, peste 800 cor. În acest scop, — iar cei dela ziarul „Românul” alte peste 400 cor.

Sinoadele

bisericii gr.-or. române s'au întrunit Dumineca trecută în sfat anual, după prescriesele legii (Statul organic), la Sibiu, Arad și Caransebeș. Sunt conduse de cei trei Arhiepiscopi.

Ele au fost deschise cu vorbiri cumpănite la Sibiu și Caransebeș, și cu o vorbire puțin chibzuită în un punct al ei, la Arad. P. S. Sa Episcopul Pap, a folosit și acest privilegiu a trage nițel cu cădelnița spre Pesta, spre guvern. Căci Preasfinției sale li stă un ochiu tot spre Pesta și unul spre... Sibiu, nu aci la nevoile bisericii proprii și la ale neamului. A spus vorbe măgulitoare despre „bunavoința” acestui guvern față de școlile noastre, — cari troznesc zi de zi și cad sub greutatea acestei bunavoințe.

Și la Sibiu și la Caransebeș și la Arad, au ajuns și sunt încă în desbatere lucruri de mare însemnătate pentru biserică și școală. Neîntînd însă încă desbaterile sfîrșite și limpezite până azi cînd încheem foaia, — vom spicui în hotărîrile înaltelor sfaturi bisericesti, în numărul viitor.

Despre naționalități.

Simbătă în 6 Maiu va avea loc în Pesta o nouă conferință (adunare, cu cetiri ori vorbiri) despre naționalitățile nemaghiare din țară și starea lor și drepturile ce li-s'ar cuveni.

În conferință vor vorbi: Iászi Oszkár, unul dintre Ungurii cu vederi mai liberale, mai desbrăcate de patima șovinismului care orbește azi pe aproape toți scriitorii și cugetătorii maghiari.

Tot acolo va vorbi Milan Hodja, fostul deputat slovac, și mai mulți tineri naționaliști.

E interesant că în Pesta să pot azi ținea conferințe de acest fel care osîndesc șovinismul maghiar și nedreptatea lui față de noi!

Parcă-s tot mai mulți de părerea aceasta și au curajiu să o spună.

Cercetare la Vinț.

Comisia pentru cercetarea rînduită de Curie în cercul Vințului de jos, unde mișelia, baioneta și banul (și ticăloșia unor Români!) au răpit deputăția dela un bărbat luminat și cinstit ca dl Dr. Iuliu Maniu, — și-a început lucrările de cercetare. Și-a luat în Vinț casă pe vre-o 6 săptămâni, căci atîta, cel puțin, va dura ascultarea martorilor din o tabără și din cealaltă.

Fie macar acum, în ceasul hotărîtor, de omenie și acei pe cari cișul slab i-a ispitit în ziua alegerii, — și spună cum au ajuns ei în tabera contrară: cumpărați ori speriați de moarte, dar nu duși de sufletul lor!

Cercetare la Ighiu!

Curia, după lungi desbateri și chibzueli, s'a văzut silită a rîndul cercetare judecătorească și la Ighiu, ca să se dovedească chipul păcătos în care a fost zmulșă cartea de deputăție din mîna Românilui înflăcărat Dr. Vajda și data la copilul fișpanului!

Fiți la locul vostru, alegători ce veți fi ascultați, — drepti și bărbați! Și alegerea va trebui să fie *nimicită!*

La Orăștie

Încă să va începe nu peste mult ascultarea în cauza nelegiuirilor săvîrșite în jurul alegerii. Vom arăta în numărul viitor privitor la ce să vor face cercetările.

Din șatul meu.

— Scrisoare —

de N. Lungu.

Di N. Lungu, ziarist în București, după mulți ani petrecuți departe, venind zilele trecute acasă, la locul iubit al nașterii sale, în Casa (comit. Tîrnavei mari), și scriîndu-și în formă de scrisoare către un prieten, simțirile, și venind ca ele să fie cetite de iubiții săi frați, le-a trimis „Libertății” spre publicare, căci această foale a aflat'o mai cetită în sat. Publicăm cu plăcere frumoasa scrisoare a confratelui bucureștean către prietenul său de acasă, și prin el către toți cei de acasă, mai ales că ne pune în vedere, că va urma a scrie la „Libertatea”. Iată scrisoarea:

Dragă Prietene!

După ani de pribegie, de zbu-cium, prin vultoarea vieții din cel mai mare și mai cosmopolit oraș al României libere, ani în cari n'am putut cugeta adesea la locurile astea pe cari ochii mei le dezmiardă cu voe bună, — iată-mă în satul meu! De cîte-va zile mă aflu într'o stare de rară beție sufletească, și nu mă mai satur privind, — ba dealul Teișului, ba al Hirbei, luncile, valea romantică ce curge domol ca o poveste de demult, picurată de pe buzele moșului cu părul alb ca omătul; etc. Seara mai ales, cînd soarele-și duce, — unu cîte unu, — buchetele lui de raze aprinse, în culcușu-i închipuit de copii; cînd cerul, la asfințit, capătă în fie-ce clipă alte și tot alte fețe, — care de care mai vii și mai încătușătoare, — simt în suflet o duiosie deosebită...

Ieri a fost cald. După amezii am făcut... gimnastică, și, — ca amantul Aretuzei, — un adevărat

fluviu, — m'am hodinit sub două sălci împreunate, pe iarbă, uitîndu-mă din cînd în cînd, cu teamă, să văd dacă nu cum-va m'am scurs pe de-a întregul — în curgătoarea nădușală... Dar să facuse pe nesimțite, seară. Cerul ca o pa-jiște de iarbă violetă, în care creșteau, văzînd cu ochii, nenumărate flori în multe colori și strălucitoare, căpăta neconținut felurite înfățișări, cari toate mă mișcău așa de plăcut în suflet, ca nici-odată... La o clipă dată, înghițînd cu sufletul cutremurat de plăcere, amurgitul cel mai minunat din cîte-au văzut ochii mei, crezui că de bună seamă sunt pe alt tărîm, pe alte locuri, că cele ce mă fermecau prin culorile vii și lumina lor nepămîntească, prin liniștea cerească, ori nu sunt aievea, ori sunt frumsețile altei lumi în care m'am pomenit fără știre — fericit...

Iată, dragul meu, abia acum îmi dau bine seamă de marea deosebire care stă ca o pasăre uriașă, cu aripile mari, negre, între un oraș zgomotos și plin de risipiții tuturor neamurilor și bisericilor, și între un mic și pitoresc sat pus, ca un fagure de miere, într'o albie verde, plină de soare și de sănătate. În fiecare din numărătoarele alveole cari alcătuiesc acest fagure, satul meu, este miere din belșug; pe cînd în marile case ale orașului mare, nu poți găsi decît arare-ori cîte-un picur de miere, și aceea amestecată cu praf...

Abia aseară am putut să văd, că numai la țară, numai în satul meu dragălaș și simplu, pot găsi izvorul fericirii, după care alerg tot mai însetat de atît amar de vreme; numai sub întinsul acestui cer frumos ca din povești, pot afla tot ce-mi e mai spre bine hărăzit mie de Cel înalt. Nici-odată, nicăire, nu mai nădăjduesc să văd atît de limpede ca aici adevărul, că: mulțumindu-te cu puțin pe pămînt, ne avînd așteptări și închipuiri de muritor, ai totul ce poate fi mai bun, mai desfătător; ai mulțumirile cele mai drepte; și se împlinesc trebuințele cele mai de lipsă, — pe cari nu le prea cunoaștem din nefericire...

Aerul curat, străverzînd, întunecul de jos, liniștea sărbătorească și plină de taine a nopții care a trecut, m'au hotărît să cutreer ulițele până după miezul nopții, cu ochii mai mult la dumnezeieștile flori de pe nesfîrșita pînză vînată în forma unui uriaș clopot de azur. Până tîrziu, la apus, o albureală senină și desfătătoare, a încununat culmea Teișului, care părea un monstru răpus de cer... Valea aromită, șuşăia cînd și cînd prin sălcii ei; greerii îmi răcoresau sufletul cu concertul lor sfios și arhaic, în surdina... Eol, șugubăț ca totdeauna, atrîndu-și mîntița hărăfă în vârful unui mesteacăn, astupă gura timizilor greeri, invidios parcă: Risipindu-și notele lui platonice cu tot mai multă căldură, mă făcu să

case și să-mi aduc aminte că patul și-o fi perdat răbdarea așteptându-mă, deși la noi în sat nervii sunt mai rudimentari, chiar ai... parților...

Dar... dragul meu prietin, îți spun adevărul adevărat, — vorba mamei, — sunt vrăjit de satul meu, și pace! N'ași mai pleca de-aici să nu mă știu așteptat și de lipsă acolo, oh, în Capitala României, nici-odată! Liniștea asta, viața simplă și patriarhală și ochii blânzi și lăgu-roși ai femeilor, aerul plin de oxigen și gol de microbi, priveliștile fermecătoare, vitele, biserica, seara, dimineața, noaptea, tot ce-i în satul meu, îmi îmbie o nouă viață în care ași fi poate mai fericit...

Dar totuși..., cine știe?! Și aici și acolo și ori unde... ubi „bene“.

Salutare și frăție!

Ca ț a, 15 Aprilie.

Dieta.

Simbăta trecută a răsunit de nou glas de Român în dieta din Pesta, zbicuind unele nedreptăți ce să fac cu poporul peste tot. A fost glasul dlui Dr. T. Mihali, președintele clubului deputaților naționaliști.

A pășit contra aspririi legii de vinat ce să plănuește, căci, zice dsa, cînd unii deputați cer asprirea acestei legi, voesc să împedece de tot ca poporul să mai poată ținea puști, — deși poporul econom, mai ales prin ținuturi muntoase și păduroase, are lipsă să țină pușcă, căci de nu, toată roada țarinii i-o nimicesc ori porcii sălbateci, ori cerbii și alte fiare ale pădurilor vecine. Nu ca să facă «vinat oprit» țin acești oameni pușcă, ci ca să-și apere bietul rod al muncii lor plugărești!

Arată mai departe că politica guvernului nu e cu cruțarea de lipsă și cu ocrotirea ce să cade față de trebuințele plugarilor țării, în ce privește creșterea vitelor, nici în ce privește trebuința lor de pădure, nici în ce să ține de a le face cu puțință cîștig mai bun după rodul cîmpului lor. Să fac legi, să dau opreliști, restrîngeri, prin oameni ce nu înțeleg nevoile bietului popor econom, ci așa duia sfatul unor mari moșieri, stăpîni pe moșii de mii de jugăre, cărora măsurile acelea li-s de folos, dar pentru bietul econom mai sărac, ele sunt obede grele și pente ce-i string libera mișcare și desvoltare.

Arată ce greșeli să fac în rînduile cu izlazurile și pășunile sătești; rînduile prin cari să îngreunează puțința de a să ține vite. Nu să poartă grijă de a da puțință economilor a să înzestra cu pomii destui, deși negoțul de poame e un bun izvor de venit! Iar unde sunt poame și au fost căutate, de negustorii de prin Germania, — bietii oameni au ajuns în strîmtoarea a nu le putea vinde, fiindcă trenurile

statului nu le-au putut pune la îndemînă vagoane pentru a le duce!

Și alte multe scăderi ale grijii cîrmei statului față de lipsurile poporului, arată dl Dr. Mihali, cerînd o politică mai cu inimă și pentru poporul econom!

Tîrgul cu oameni!..

5000 de săraci din Europa, vînduți în fiecare săptămînă numai Americii de sud!

În vremile vechi, tîrgul cu oameni să făcea, ca azi cu vitele. Sclavii erau duși de stăpînii lor cu zecile și sutele în tîrg și vînduți.

Azi lumea crede că a încetat tîrgul cu oameni. Dar nu e adevărat. Numai forma din afară a încetat, în fapt și azi negoțul cu pielea și sudoarea lor să face pe linie întinsă.

Sau ce altă, dacă un tîrg cu oameni, e legătura prin contract, cu care o singură societate mare de corăbii, s'a legat față de America de sud: de a-i trimite din Europa numai prin portul Antwerpen, 5000 de oameni în fiecare săptămînă!

La Americani, istețimea minții e mult mai mare decît puterile brațelor, și ei atîtea lucruri mari iscodesc și încep, întreprind, încît nici pe departe nu au acolo la îndemînă atîtea puteri de brațe muncitoare, cîte le trebuiesc! Ei au văzut însă, că popoarele îmbătrînitei Europă, stau aci blege, nepricepute, și că aci brațe sunt destule, dar minte și învățătură e puțină, iar brațele fără învățătură bună, care să le arate ce să lucreze, cum să poată cîștiga mai bine, stau sărace și să întind după munca care n'o găsesc. Și-au zis dară: Haid să cumpărăm aceste brațe bune, cărora prostii aia din Europa nu le știu da de lucru! Și s'a pornit zvonul că tot omul care în Europa, ba și în alte părți a lumii, nu își află mînilor sale lucru, să meargă la America, că acolo i-să dă! S'au înjghebat societăți care au clădit sute de corăbii pe cari le plimbă în t'r'una între țărmiile Europei și Americii, să ducă mereu la oameni de aici într'acolo, și să aducă și de acolo napoi pe care vreau să mai vină.

Una din cele mai puternice societăți de acest fel, este cea zisă „Pool“, cu care a făcut și guvernul unguresc cest nou, contract privitor la „buna rînduire“ a emigrării (a ducerii de oameni din țară).

Că ce grozăvenie de oameni adună această societate din Europa și o cărașește cu sutele ei de vapoare, să poate înțelege și numai din următorul fapt:

Societatea Pool s'a legat prin contract, a trimite Americii de sud (de Miază-zi) unde să caută acum tare oamenii, cîte 5000 de lucrători din Europa în fiecare săptămînă! Cîți va fi trimițînd încă pentru America de Nord și pentru alte părți ale lumii!

Ca să poată aduna atîta om, numita societate a legat contract cu Ungaria, de unde merge mai multă lume, să-i dea numai ei drept de a conduce oamenii spre America. Și dă statului cîte 10 coroane cîinste de fiecare cap de emigrant (plecător prin țară). De aceea apoi guvernul a dat drept acestei societăți să-și țină cancelaria deschisă în Budapesta. Iar oamenii ei vor umbla prin țară la a atrage pe năcăjiții locuitori, spre

plecarea în afară, — spunîndu-le ce belșug de viață li așteaptă acolo în America de sud!..

Lucru minunat în povestea asta mai e și următorul:

Până înainte de încheierea contractului aștia cu societatea „Pool“, era fapt ce să pedepsea greu prin legile Ungariei, să fii agent bunăoară a marelui Case de emigranți „Missler“, din Bremen. Dar Missler e și el tovarăș în societatea Pool. Aceea ce ieri era lucru aspru pedepsit: umblarea lui după amăgirea de oameni din țară, azi e lucru după lege, slobod, bun!

De ce li ferează societatea asta atîța oameni spre America de sud? Pentru-că acolo e mai mult loc deșert, încă nelocuit. Și isteții englezi și Americani din Statele Unite, văzînd că la ei tot petecul de loc e azi cuprins, — să îndreaptă acum spre America de Sud și înființează acolo fabrici și orașe și minuni cum numai ei știu, și n'au oameni. De aceea cer să li să aducă europeni.

E... tîrg de oameni între America și Europa. Nu-ți mai cumpără chiar capul ca în vremile străvechi ci îți cumpără sudoarea feței, mușchii, brațele, munca ta, — iar cînd nu-i mai avea brațe tari și nu-i mai putea vărsa sudoare din care el să-și plămădească aur, — te dă în laturi ca pe ori-ce lucru netrebnic!

Alte vremuri, alt soi de tîrg cu oameni, dar tot tîrg!

Correspondență.

Producția din Igrîș.

Tinerimea gr-or. rom. din Igrîș, a arangiat a doua zi de Paști, o petrecere, la care s'a predat piesa populară: „Așa a fost să fie“, apoi 15 flăcăi voinici au jucat jocurile naționale: „Călușerul“, „Bătuta“ și „Brîul“.

De astă-dată am avut bucuria să văd ce pot Igrîșenii, vrednicii luptători naționaliști din marginea Bănatului. Deși au avut a să lupta cu multe greutăți ca să poată reuși, — după ce s'au aflat niște mici de suflet, cari au lucrat împotriva printre oameni, — totuși lucrul a reușit bine.

Seara la 9 ore s'a început reprezentarea teatrală. Toate rolurile erau ținute de țărani, cari jucau cu multă pricepere. Scena (bina) era împodobită cu frumoase lucruri de mână românești.

S'au jucat apoi jocurile naționale „Bătuta“, „Călușerul“ și „Brîul“, de 15 flăcăi, vrednici de toată lauda. A urmat joc până dimineața.

A fost venit de 330 cor., cheltuielile 141 cor., așadară venitul curat a fost de 209 cor. Bani s'au depus spre fructificare la banca din loc, până la întărirea Statutei Societății de lectură ce să va înființa și căreia i-a slujit ca fond acest venit.

Laudă să cuvîne bunilor arangeatori a producției, țin să numesc dintră dînșii pe cei mai zeloși: economii Petru Crista Hofer, Ioan Jebelean, vrednicul regisor, Ștefan Jebelean, Berdean, Gheorghe

Galo, Constantin Jicu, Ion Scăunaș iun. și Arcadie Micșa I. Mitru, cari mai mult au ostenit pentru înființînd Societate de lectură. Laudă și tuturor cari au avut roluri, precum și junilor „Călușeri“!

Au binevoit a suprasolvi domnii: Ioan Halmăgian, preot 2 cor. 60 fil.; Arcadie Ionescu, măcelar 2 cor.; Dionisie Jebelean 2 cor.; König Miksa 1 cor. 20 fil.; Isac Oarșă 1 cor. 20 fil.; Ionescu Gheorghe 40 fil.; și Mihai Crista Hofer 21 fil., cărora comitetul arangiator și pe această cale le aduce mulțumită.

Unul din cei de față.

Literatură

„Isprăvile lui Păcală“.

O carte veselă, scrisă în versuri și întretesînd număroase chipuri cu haz, — e cartea despre „Isprăvile lui Păcală“ scrisă de dl Petru Dulfu, de fel din Ardeal, trăitor în România. E o lucrare mare de 17 coale tipar, în care sunt înșirate toate cîte poporul le povestește despre șugubătul și afurisitul Păcală și bazuconiile cîte el le-a făcut. Toate sunt așa frumoase chitite în versuri, încît face aievea o plăcere fiecărui a le citi. Și-s scrise în versuri ușoare, în limbă populară, înțeleasă pentru ori-ce om din popor. În cuvîntul înainte, autorul spune:

Printr'atîtea griji, năcazuri,
Dacă n'ar mai fi și glume
Și povești pe lumea asta,
Ce s'ar face biata lume?
L'al poveștii farmec dulce
Valma grijilor s'allnă
Viețuim o clipă, două,
Într'o lume mai senină.

Și povești sunt, cită frunză
Cită iarbă pe sub soare.
Dar povești așa frumoase
Unde mai răsună oare
Ca prin scundele căsuțe
Ce albesc pe-a ta cîmpie,
Pe-ale tale văi și plauri
Mult frumoasă Românie?

Și spre-a nu să perde 'n larma
Anilor ce vin și zboară
Pentru cei din urma noastră
Scumpa de povești comoară, —
Din acele ce-auzî'am
Pe bătrîni de mult spunîndu-mi,
Prins'am și eu cu urechea
Una, ca s'o pun la rîndu-mi.

E povestea lui Păcală
Năzdravănu din născare,
Cel-ce 'n fapte iscusite
Pe pămînt păreche n'are,
Cel-ce 'n cale-i, nici de oameni,
Nici de draci nu să 'nspălmîntă,
Ci-a juca pe toți mî-i face
Cum din fluer el le cîntă.

Vreți să știți a lui isprăvuri?
Adunați-vă dar roată
Și-ascultați aici cu toții
Frați Români din lumea toată!..

Și începe apoi poveștile lui. Cum a moștenit el cu frații sei „averea“ (o vacă) dela bătrînul lor tată și a păcălit pe frații mai mari de i-a rămas vaca numai lui, cum și-a păcălit în zeci de chipuri pe stăpînii la cari a fost argat, cum a păcălit pe popa și pe totii cu cîți a avut ceva de lucru!

E o cetire glumeață plină de haz și tare plăcută, în versuri ușoare ca cele arătate mai sus. Lucrarea a fost premiată de Academia dela București cu 5000 lei. Să poate cumpăra dela „Librăria Națională“ S. Bornemisa din Orăștie, cu 2 cor. 50 fil., și 45 fileri pentru porto recomanda.

Praznicul cultural dela Arad.

Pe drum.

Scriitorii nostri din Țară au trecut spre Arad cu trenul repede de Sîmbătă dimineața și cam pe la 8 ciasuri au sosit, întimpinați fiind la gară de redactorii ziarului „Tribuna”. Schimbîndu-se planul lor de călătorie, au fost lipsiți de frumoasele primiri ce li s'au pregătit la deosebitele gări.

După amiază, tot cu trenul repede, au sosit la Arad dintre scriitorii nostri ardeleni: poetul Goga și prozatorul Agîrbiceanu, însoțiți de dl Vasile C. Osvadă, din Hunedoara și dl Dr. Ioan Maior, din Ilia. Primirii ce li s'au pregătit scriitorilor români din Țară, acești doi scriitori ardeleni au răspuns cu dragoste, făgăduind totodată, că vor tălmăci aceluia, cărorora au fost în întîiul rînd adresate aceste întimpinări, toată dragostea ce li s'a adus. Incepînd cu Vințul, la gările, pe unde acceleratul s'a oprit, au ieșit cărturari și popor să vadă pe scriitori. La Vințul ieșit în cale venerabilul părinte Maniu în frunte de număr os popor și cărturari în haine de sărbătoare. Frumoasă a fost întimpinerea pregătită lor la Orăștie unde numeroase doamne, domnișoare și domni, li-au eșit în vre-o 8 trăsuri, întru întimpinare, iar „Foia Interesantă” și „Librăria Națională” li-au dus un buchet și o cunună cu pantlici tricolore, drept semn al dragostei, ce simțesc pentru scriitorii români.

În Sovîrșin li-a eșit scriitorilor în cale corul țărănesc din sat și cîțiva preoți și învățători. Cînd trenul repede s'a oprit, preotul Ogneanu li-a tălmăcit scriitorilor dragostea, ce-o simțesc cei de față și tot poporul, din privilegiul acesta, iar corul a cîntat: „Pe-al nostru steag e scris unire!”, strigînd să trăiască: Goga și Agîrbiceanu.

La 4 ore a sosit trenul în Arad. Gara era plină de lume, și vorba românească, limpede și curată, răsună de parea că n'ai fi fost în țara Ungrească. Înaintea lui Goga și Agîrbiceanu eșiseră toți redactorii Tribunii, toți scriitorii din Țară, cari sosiră în Arad dimineața, apoi o mulțime de domni, și un puternic grup de teologi și pedagogi. Strigăte de: să trăiască, umplură văzduhul și fiecare privea cu stimă și cu admirație spre mînuitorii meșteri ai scrisului românesc. În lung șir de trăsuri s'a pornit apoi lumea românească spre oraș, trăgînd la hotel, unde era să odihnească și să se gate pentru

Sara de cunoștință.

Cam pe la 8¹/₂ își făcu ceata scriitorilor intrarea în sală și lumea li primi cu însuflețire și cu dragoste. S'a petrecut în liniște, vorbindu-se de felurite lucruri din viața noas-

tră de pe aici. Muzica lui Berchi mișca sufletele, și voia bună creștea mereu. Scriitorii să așezaseră toți unul lîngă altul, doar singur maestrul Cincinat Pavelescu ajunsesese în mijlocul cucoanelor din fruntea mesii și aprindea suflete și ochi cu complimentele lui gingașe, neașteptate, toate în versuri, mai ales de dragoste, adresate cînd unei doamne de peste 30 ani, cînd unei domnișoare tinere, cînd alteia. În un colț mai depărtat al meselor șădeau 3 învățători români, cari veniseră din afunzimele Ardealului, mînați de dorul de a vedea și ei pe maestrul poeziei. Cînd scriitorii români au aflat de ei, le-au dat deosebită luare aminte și cinste, mergînd ca să stea de vorbă la masa unde să așezaseră.

După 11 ore lumea s'a sculat dela mese și s'a resfirat pe la lăcașe. Grupul scriitorilor însă, întovărășiți de cîțiva admiratori ai lor, a mers într-o cafenea liniștită, unde au mai stat puțin la vorbă ei între ei.

Duminecă dimineața

scriitorii s'au dus la biserică, unde au ascultat Sf. liturgie, pe care a slujit-o P. S. Episcopul Pap Incungiurat de dignitari și preoți fruntași. A cîntat frumos corul teologilor, picurînd în sufletul credincioșilor binefăcătoare evlavie. Fiind Dumineca Tomii, după slujba dumezească, s'a deschis Sinodul diecezan, cel mai înalt stat bisericesc al episcopiei după care scriitorii au dat cinste Episcopului Păp, făcîndu-i o vizită.

după amiază

cam pe la 1¹/₂ s'a ținut banchetul.

S'au adunat la acest prînz dat în onoarea scriitorilor, peste 200 persoane, Români bine prețuitori ai însemnătății, ce o au astfel de întruniri. Scriitorii să așezaseră la masa din frunte, avînd în apropierea lor mai mulți fruntași ai vieții românești din Arad și o mulțime de doamne și domnișoare. În tot decursul prînzului a cîntat muzica, și sala întregă era un suflet plin de bucurie și de voie bună.

În vremea prînzului dl Dr. Oncu în cîteva cuvinte a tălmăcit bucuria ce o simte sufletul nostru al tuturor, cînd vedem în mijlocul nostru pe trimișii Societății scriitorilor români din regat, pe acești prețuitori sămănători ai gândurilor frumoase. A vorbit apoi scriitorul delicat Emil Gârleanu, neseatul epigramist Cincinat Pavelescu, care arunca scînteii de spirit în dreapta și în stînga, a mai vorbit poetul Goga și părintele Ciorogariu și în numele tinerilor Dr. S. Dragomir, un tînr cu studii istorice-bisericești temeinice și serioase.

De scos deosebit la iveală e vorbirea poetului Goga, care, foarte mișcat, a prins în scurte vorbe însemnătatea șezătorilor literare și însemnătatea unității culturale, care va aduce cu sine, ca funcționarul din Băcău și zilerul din Sălagiu, să

vorbească aceeași limbă românească, limba plină de farmec și curată, pe care a scris-o nemuritorul Eminescu!

Dela banchet lumea s'a resfirat și unii au dat o raită pînă la adunarea pentru votul universal, ținută de Justh, iar alții au mers să ia parte la ședința festivă a Societății de lectură a teologilor români.

Astfel a trecut ziua și s'a apropiat adevărata sărbătoare:

Șezătoarea literară.

Pe la 8 ceasuri sara, sala cea mare de dans dela hotelul Crucea albă, era ticsită de lume! Veniau în cete domnișoare și doamne, îmbrăcate aproape toate în frumoasele costume naționale, și în ochii fiecăreia scînteia o tainică mulțumire a sufletului și o bucurie de sărbătoare.

Scriitorii au venit conduși de dl Sever Bocu, și s'au așezat în fața publicului pe un podiu, care era împodobit cu țesături românești și cu flori și cu frumoase covoare. Pe masa, la care cetiau scriitorii era cununa „Librăriei Naționale”, din Orăștie, cu o lată fundă (pantlică) tricoloră, pe care era scris: „Omăgiu scriitorilor români”, și lîngă ea buchetul de flori al „Foi Interesante”, cu o fundă tricoloră îngustă și cu inscripția: „Foia Interesantă”, Orăștie, care prin voi trăiește”. Această nimerită caracterizare a „Foi Interesante”, a plăcut scriitorilor români și s'au făcut drăguțe glume pe socoteala sincerității ei. Ei au declarat, că atît cununa, cît și buchetul de flori le duc la „Societatea scriitorilor români” din București.

Întîi a citit poetul Cincinat Pavelescu cîteva poezii alese, din care scoatem la iveală pe cea intitulată: „Vulturul”. Înțelesul poeziei e următorul:

Vulturul, regele văzduhului, cheamă mulțimea pasărilor mărunte, să părăsească apropierea pămîntului, unde e atîta întunec și murdărie, și să se înalțe în albastrul cerului, aproape de soare. Cîteva ascultă, dar neamul buhelor, cari trăesc în întunecul nopții, să revoltă de această dorință a Vulturului și vor mai bine a trăi în scorbura copacilor și prin ascunzișul stîncilor, că ele lumina nu-s obicinuite a răbda!.

A cetit apoi poetul Goga cîteva poezii alese, apărute în întîiul sau volum, și prin cetirea lor măiastră a însuflețit pînă la culme pe ascultători. Emil Gârleanu și părintele Agîrbiceanu, au cetit nuvele, D. Nanu, Herz (Dinu Ramură), Cornel Moldovan și Stamatiad, poezii, iar Victor Eftimiu, de care, după spusa unui director de bancă, dintre fete 65% să îndrăgostiseră, 15% s'au gîndit la el, iar 20% au rămas nepăsătoare, — a declamat o parte

din reușita sa piesă „Înșiră-te, Mărgărite”...

La urmă Cincinat Pavelescu a spus încă cîteva din adorabilele sale epigrame, dintre cari a plăcut următoarea, adresată unui mare scriitor al nostru, care zisese aici naintea unui prieten, că el e un ceasornic fin, care trebuie mereu uns...

„Ești un ceasornic fin desigur,
„Dar la gazetă, ce cați oare?
„Au ei nevoie de ceasornic,
„Ori tu nevoie de — unsoare?”

După șezătoare publicul s'a coborît în prînz, unde s'au adunat cam 900 coroane pentru bustul lui Eminescu, care să va ridica în Sibiu la „Asociațiune”.

A urmat apoi joc voios pînă în zori.

Sebastian Bornemisa

Din România.

Călătoria Familiei regale pe Dunăre.

Măne, Vineri în 5 Maiu n. Familia Regală română: Maestatea Sa Regele Carol, Regina Elisabeta, Principele moștenitor și însoțitorii lor, vor începe o călătorie de mai multe zile cu vaporul (corabia) pe Dunăre.

Familia Regală pleacă Vineri din București prin gara Obor și merge cu trenul pînă la Oltenița. Aci li așteaptă vaporul, pe care urcînd, Maestățile lor vor porni pe Dunăre în sus, pîn' la Orșova, unde s'întrește țărîmul român.

Dela Orșova să întorc și merg pe Dunăre în jos, pînă la Cernavodă, apoi pîn' la Galați și de acî pe ramura de frunte a Dunării pînă la Sulina, oraș pe țărîmul Mării-Negre în fața hotarelor Rusești. Dela Sulina vaporul regal va duce pe înalții călători pe Marea-Neagră pînă la Constanța.

Plimbarea pe Dunăre și Marea Familiei regale va dura timp de 16 zile și Maestățile lor să vor întoarce la București numai în ajunul zilei de 10 Maiu v. (22 Maiu n.) pentru a fi de față la sărbările frumoase de 10 Maiu ce să țin în fiecare an cu strălucite părăzi militare întru pomenirea înălțării României dela rangul de Principat la cel de Regat și a Domnului Carol, dela Principe la Rege, în 10 Maiu 1881, ca o încoronare a vredniciei cu care s'a dus războiul contra Turcilor. După 10 Maiu v. familia Regală va pleca apoi la Sinaia, la reședința sa plăcută de vară, unde va sta pînă în toamnă țîrziu.

Prin toate orașele cu port (stațiune de corăbii) pe țărîmul Dunării și a Mării Negre, să fac mari pregătiri a primi pe iubii Domnitori cu deplină și vrednică arătare de dragoste și stimă adîncă. În plimbarea sa Regale să va oprî în deosebi la orașul Brăila, pe care li va cerceta, intrînd în el și stînd în el mai multicel. Pe lîngă celelalte orașe va trece atîngîndu le numai porturile (stațiile de corăbii) și pe acestea cercetînd

du-le. Brăilenii, fericiți de onoarea ce li-o face capul încoronat al Țării, să pregătesc cu zor pentru mărețea lui primire.

Cinste „veteranilor“.

„Veterani“ să numesc acei bărbați ai Țării cari au luat parte, ca soldați, la vre-un război și au trecut prin cumplitul lui foc, întru apărarea țării.

România are azi mulți astfel de bravi fii, cetățeni acum în vîrstă, cari au luat parte la marile războaie de neatîrnare a Țării, dat contra Turcilor în 1877—78. Erau atunci bărbați în floarea vieții, de 20—30 ani, azi după 34 ani, ei sunt oameni pe la 55—65 ani. Toți poartă semnele cinstei pentru primejdiile prin cari au trecut: decorații (medalii) de război, mai mari ori mai mici. Cînd unul din ei moare, înmormîntarea lui să face cu deosebită cinste și paradă.

Cetim tocmai că la Ploiești a murit în 2 Mai n. veteranul Constantin Georgescu, care a luat parte la luptele de căpetenie a războiului neatîrnării, cu rang de sergent major (strajamester) și purta ca medalii: Crucea trecerii Dunării, medalia Apărătorilor Neatîrnării și Medalia de pomenire rusească. În mormîntarea lui s'a făcut cu deosebită paradă și i-s'au dat toate onorurile cuvenite, onoruri mai mari ca altui cetățean, — căci așa să face unui om, care pentru a neamului înălțare și neatîrnare, și viața și-a pus-o în primejdie.

Iniințați biblioteci populare!

Dle Redactor! Cetind în Nr. 16 (de Paști) al „Libertății“ articolul dv. „*Fîntîni fermecate*“, am căpătat voe să scriu și eu cîteva șire asupra acestui lucru, — mai ales că e un gînd de care sunt pătruns și mă zbuicium de mult și eu. Iată și ale mele păreri:

La popoarele mai luminate, de pildă la Americani, Nemți, Francezi, s'a dovedit, că nimic nu e mai folositor pentru ridicarea culturii în popor, ca bibliotecile populare obștești. Ele, după probe de mai multe zeci de ani, au dovedit, că sunt minunat mijloc pentru a înălțura prostia și neștiința, pentru a împuțina numărul tîlharilor, bețivilor și a săracilor, căci ele ridică gradul (treapta) de știință a grosului poporului. Și singur acel popor are azi viitor și va putea rcdi mult și bine pe piața lumii, la care creșterea bună și cinstită va pătrunde până în cele mai ascunse bordece ale lui.

Dacă vom căuta în viața noastră de toate zilele, după pricinile scăpătării, ale jocului de cărți și a tuturor celorlalte rele, vom băga de seamă, că în întîlnul rînd pricina lor e: lipsa de ceva petrecere mai plăcută a bietilor oameni. Cel ce caută ceva petrecere, unde să ducă? Acolo unde e lume și mai ceva

muzică, unde e mai ademenitor în un sat: în Crișmă.

Cu ce am putea noi abate pe un astfel de om, dela drumul crișmei, ajutîndu-l să-și afle el acasă ori aci cu un vecin al seu, petrecere plăcută? Cu nimic mai bine, ca cu cartea, — cu o bibliotecă populară cu multe și alese cărți.

Intrebați de mine cetitorii unei biblioteci populare că, ce făceau înainte de a să iniința la ei bibliotecă, au răspuns unii, că au cedit și mai înainte, dar cărți rele și fără preț; iar partea cea mai mare a răspuns, că să duceau în crișmă, sau jucan cărți. O muere întrebată fiind de felul cum și-a dezvoltat copilul de cele rele și cum l'a datat la purtare așa bună, cum are azi, a răspuns că prin cetire. Sura în loc să meargă pe uliță, l'a pus să-i cetească cărți din bibliotecă!

Cîți perde-vară nu avem noi Români? Cîți nu-și arată la noi vitejia în înghițirea beuturii pe întrecute? Cîți nu trăesc fără nici un scop sfînt în viață! Cîți nu-și strică sănătatea trupească și sufletească într'un chip sau în altul? Și aceste rele prin ce s'ar putea îndrepta mai ușor, decît prin o cetire bună?

Iniințați biblioteci populare în toate satele, cei ce voiți binele și doriți viitor de aur poporului românesc! Mergeți la popa sau la dascălul din sat, și vă spuneți dorința de a face o bibliotecă. Iar inteligenții puneți la cale astfel de biblioteci, pentru-că altcum, înzădar vom ținea prelegeri populare contra beuturii, înzădar vom lupta pentru înălțurarea sărăciei, înzădar vom căuta să ținem paș cu streinii!; fără cultură nu ne putem ridica alături de ei!

Cluj.

E. P.

NOUȚĂȚI

Episcopul gr.-cat. Szabó dela Gherla a murit. Luni în 1 Mai n. noaptea, spre Marți, la oarele 11 a încetat din viață la Gherla Episcopul Dr. I. Szabó, în etate de 75 ani. Răposatul a fost unul dintre cei mai puțin cunoscuți dintre bărbații puși de soarta poporului român dela noi, pe treaptă înaltă, la loc înălțat. Căci era fire retrasă, sihastrică, care nu prea ieșea dintre zidurile caselor sale. De altfel era om cu frumoasă știință teologică. În cele de obște ale noastre ale Românilor însă, era cu totul strein de sufletul obștei mari. Era mai curînd gata a face toate pe placul guvernelor ungurești, — pentru ce nu odată numele și faptele lui au fost, din punct de vedere românesc, greu ostîndinte. De multă vreme însă, fiind bolnăvicios, nu mai dădea semne de viață, nici rele, dar nici bune. Doar cite-o faptă de milă. Să crede că prin testamentul său, lăsîndu-și averea spre vre un scop nobil, să-și mai lege o faptă bună

de nume, macar la trecerea sa din viață. — Dzeu să-l ierte și să-l dea odichna de veci.

Sfîntire de biserică. Comuna bisericească gr.-or. română din Ozora Uzdin (comit. Torontal) invită la Sfîntirea bisericii care să va săvîrși prin P. S. Sa Domnul Episcop Dr. Miron E. Cristea, Sîmbătă, în 23 Aprilie v. (6 Mai n.) 1911, ziua sfîntului George, hramul bisericii. După sfîntire: banchet, — iar sara concert, dat de Reuniunea română de cîntări și muzică din Lugoj, sub dirigența măestrului Ioan Vidu.

Să fac frumoase pregătiri, ca atît sfîntirea, cît și celelalte sărbări din jurul ei, să reușească strălucit. Și suntem siguri de o strălucită reușită, înții în urma faptului că P. Sfîntitul Archiereu Dr. Cristea merge însuși la sfîntire, fapt ce va atrage lume multă din tot ținutul, căci în doeste însămnătatea praznicului faptul, că să dă puțința a ascuța cuvintele frumoase și luminate de iubire de biserică și de neam a vrednicului archiereu. Iar corul cel mai presus de laudă a măestrului Vidu din Lugoj, — încă nu e lucru de toate zilele a-l putea auzi și a-ți putea scâlda sufletul în plăcerea de a gusta cîntările lui.

— O mică (la părere mică, dar avîndu-și însămnătatea ei mare!) observare: Cei-ce au arangeat sfîntirea și sărbările, nu știu ei că tocmai sub mîna Archiereului lor, la Caransebeș, să află o Tipografie românească, tipografia diecezei, așadar a bisericii lor însăși. Atunci de ce invitările la sfîntirea bisericii lor, le-au tipărit la tipografia streină alui „Auspitz“ din Lugoj? Din lucrurile mici la arătare, poți cunoaște adesea însușiri mai din lăuntru ale oamenilor. Noi în aceste lucruri „mici“, vedem: lipsa iubirii celei intransigente, dîrze, mîndre, de neam, care nu suferă pe Român a da banul lui la strein, atunci cînd ar putea să-l dea la Român!...

Regele Bulgariei Ferdinand a petrecut zilele trecute în Ungaria, la pădurile sale de vînat din apropierea orașului Lőcse.

Venise, fără să spue cuiva, cu automobilul, și tot așa a plecat și înapoi.

Maestatea Sa bătrînul Impărat și Rege la Bpesta. Maestatea Sa era să vină la Budapesta în 2 Mai și să stea aci vre-o 4 săptămîni. În zilele din urmă a fost silit să-și amîne plecarea la Budapesta, cu o zi, sosind în 3, nu în 2 Mai, cum fusese planul. Pricina amînării nu zace în faptul, că M. Sa e cam bolnav, deoarece ce drumul acesta îl poate birui, ci, așa să zice, în multele și grabnicele lucrări ce i-au venit nainte în timpul din urmă, din pricina cărora și timpul rămînerii în Budapesta, l'a scurtat dela 4 la 2 săptămîni.

Grul românesc căutat. Grul ce să face în România e foarte bun și pe lîngă asta e și foarte mult. Acum, că în Budapesta grul s'a scumpit din cale-afară, marii negustori de bucate și morarii din Un-

garia, au comandat din România 250.000 măji metrice de grlu. Ci-că în România anul trecut s'a făcut atît de mult grlu, înclt 3 milioane de măji metrice ar mai putea vinde și azi, și lor tot le rămîne de ajuns...

Hotărîre ministerială însămnată. Un sătean vindea adesea carne de oaie în piață, fără ca să aibă anume drept (slobozenie dela deregătorii) de a vinde carne. Deregătorii orașenești l'au pedepsit, ca pe unul, care face negoț fără slobozenia de lipsă. Dar săteanul nu s'a mulțumit, ci a făcut recurs împotriva pedepsei. Ministrul a dat în urma acelor o ordinațiune, că: vânzarea cărnei de oaie în piață nu se poate pedepsi, ci o poate face ori-ce proprietar de oi și fără a avea îngăduință deosebită spre acest scop!

Țăranii din Nepos, mergînd până la Impăratul Maestatea Sa, în urma unor plîngeri a țăranilor români din comuna Nepos, a ordînduit luarea din nou înainte a unui proces, prin care țăranii perduseră moșii întinse, după-cum zic ei, pe nedrept. Tribunalul din Rodna a luat nainte din nou procesul.

Țăranii din Nepos încă acu-i anul au cerut Maestății Sale audiență (primire și ascultare) pe cînd Maestatea Sa să afla în Bpesta, dar mulțumită sfetnicilor din Pesta, ei n'au fost primiți și ascultați. Ci ei n'au desnădăduit, și au trimis acum o rugare la Cancelaria de Curte a Maestății Sale la Viena și aceasta a fost primită și ascultată.

Logodnă. Dșoara Letiția R. Nicoară și dl Vasiliu Gliga teolog abs., fidanțați. Ibănești, Apr. 1911.

Producția și petrecerea dela Sasca Montană, arangeată de Reuniunea de cetire și cîntări, a doua zi de Paști, — a reușit în chip îmbucurător! Coriștii ocnari, deși muncitori sub pămînt viața întreagă, în timpul lor liber s'au pregătit așa de cu sîrg și de bine, că ni-au făcut mare plăcere prin producția lor și loruși onoare! A reușit el și teatrul „Cinel-Cinel“ destul de bine, dar mai ales însuflețire a stîrnit concertul cu cîntările cele alese și cîntate cu însuflețire! Public ascultător foarte mult era de față și atîta i-a plăcut cum cîntă corul, că mai multe cîntări au trebuit să le repeteze! Înainte, falnicilor ocnari săscani coriștii! — scrie corespondentul nostru care ne vestește despre această reușită, — căci ceea ce faceți voi, lucru bun și de laudă este, spre fala voastră și a întregului nostru neam năcăjit!

Din venitul curat al petrecerii s'au trimis 5 cor. pentru fondul Seminarului diecezan dela Caransebeș.

Țărani români primiți la ministrul. O deputație de țărani români din Răchita s'a înfățișat zilele trecute la deputatul Ploesz care împreună cu dl Dr. Mihali și cu Dr. Ștefan C. Pop, deputați români, i-au călăuzit în casa dîteii și i-a dus naintea ministrului Se-

rényi, care i-a primit în sala de primire de acest fel.

Țăranii cer, ca să nu să li sărăcească cele 800 pogoane pământ, ce le-au avut cu chirie dela stat precum s'au făcut planurile de către deregătorii statului, prin ce ei ar ajunge în mare lipsă, ci să li-să lase tot lor și pe mai departe.

Ministrul a stat mult de vorbă cu deputații români, precum și cu țăranii și a făgăduit că va cerceta tot lucrul de nou și va face ce va fi cu putință.

Foc în Orăștie. În 30 April n. (Duminică) seara, s'a aprins, din pricină necunoscută încă, șura dlui Nicolae Trif, episcop al bisericii gr.-or. române din Orăștie, și a ars toată, luând dela ea foc și a vecinului econom Buduran și a negustorului de bucate Heilman. Focul a fost puternic și a făcut pagube însemnate. Să crede că mini răuvoitoare au pus focul, — sau că s'a iscat din negrija unor oameni de pe satele vecine pe care cinstitul gazdă, ca Românul primitor, li primise și-i lăsase să se culce în șură. Fiind asigurați contra pagubei de foc, o să-și capete cel puțin o parte a pagubei avute.

Slovac prigoniți pentru tricolor — românesc! Și minunea asta s'a văzut în Ungaria! Un negustor slovac, ce-și întinsese spre vedere la tirgul din Domașnia marfa sa, s'a trezit cu gendarmii în spate. Căci era și tricolor românesc printre marfa lui. Atita a trebuit jandarmilor să vadă acest tricolor și l'au înhățat pe bietul Slovac, care zădarnic căta să-l lumineze că el a cumpărat brinele acestea chiar la o fabrică din Bpesta, dela o fabrică ungurească! N'a folosit. L'au luat la protocol și la pedeapsă!

Sfințire de Episcop catolic, cu conlucrare de episcop românesc. Pentru diecesa latină (romano-catolică) a Cianadului, a fost numit de vitor Episcop Dr. I. Glattfelder. Noul arhiepiscop va fi sfințit întru Episcop în 14 Maiu în biserica Universității din Budapesta. La actul sfințirii lui e poftit și va lua parte și P. S. Sa Episcopul gr.-cat. al Lugojului Dr. Vasile Hossu.

Inmormintarea Episcopului Szabó răposat la Gherla, să face mine, Vineri în 5 mai n. prin Excelența Sa Metropolitul Dr. Mihalyi dela Blaj, însoțit de 2 canonici metropolitani și numeroși canonici, protopopi și preoți ai diecezei Gherlei.

O întimplare. La cele publicate de noi în Nr. 15 al «Libertății» despre cantorul din Agirbiciu, primim dela fiul dsale Ioan Dragota o scrisoare în numele tatălui său, atins prin acel articol, în care ni-să spune că cantorul, care, a fost înainte vreme și învățător vre-o 7—8 ani, a fost și e sprijinitor cu toată inima a școlii și bisericii pe cari

le slujește, și ține că nu-s adevărate zvonurile ce s'au scris despre el, că ar fi lucrând contra școlii românești. Despre aceea însă, că ar fi vorbit contra corului și ar fi desmîntat pe earecari tineri dela cor, — nu spune nici dsa nimic, așa că lucrul acesta să vede că nu-l poate nici dsa tăgădui.

Noi am dori din inimă ca așa să fie: Cantorii noștri, atit în Agirbiciu, cît și pretutindenea, să fie mîna dreaptă a preoților, ajutîndu-i la ținerea școlii și bisericii și a tuturor ce să țin de acestea. Așadar și corurile bisericesti, chiar de sunt la început mai slăbuțe, să nu le dorim perirea, ci îmbunătățirea și desăvîrșirea, căci un cor e privilegiu cuminte, nu numai de a cultiva pe tineri în cîntare și a-l face să îndrăgească cîntarea aleasă, ci totodată un mijloc cuminte de a abate dela alte adunări rele, stricătoare de bune moravuri! Un cor într'un sat, face adesea cît o școală! De aceea și pe acestea noi să le dorim, să le sprijinim, să le încurajem și contra lor, cîtă vreme sunt cu bun gînd făcute și cinstit conduse, să nu lucrăm nicăiril!

Să nădăjdum că și cantorul din Agirbiciu, care să dă pe sine de așa credincios sprijinitor al bisericii, și școlii, își va schimba părerea și față de cor și îl va sprijini cu înțelepciune și pe acela, — și atunci vom avea privilegiu a-l lăuda, nu a-l combate ținuta față de acela.

Petreckeri.

— Meseriașii români din Teiuș invită la producțiunea teatrală împreună cu dans, ce aranjează de Sf. George în hotelul „Leul“, sub conducerea dlui Valeriu Beciu, contabil. Venitul pentru construirea unei bine.

— Tinerimea română din Fehaz invită la producțiunea teatrală ce o va aranja la Sf. George, în sala școlii din loc. Venitul curat e destinat bibliotecii parohiale.

— „Junimea“, societate de lectură în Cohaalm invită la Producțiunea teatrală-muzicală urmată de joc, ce o va aranja Duminică, în 1/14 Maiu 1911, în sala cea mare a hotelului „Schlosser“. Venitul curat este destinat fondului societății „Junimea“.

— Tinerimea română din Beșimbac și jur invită la Producțiunea teatrală împreună cu dans, ce o va aranja, Duminică în 7 Maiu n., cu ocaziunea adunării de primăvară a Desparțămîntului Făgăraș al „Reuninei învățătorilor“ din Archidieceza gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș“, în casele comunale din loc.

— Producțiune Corală. Teatrală împreună cu dans, aranjează „Reuniunea femeilor române“, pentru înfrumșetarea bisericii gr.-cat. din Bandul de-cîmpie, cu concursul „Corului bisericesc gr.-cat. din loc“, la sf. George, în localul școlii de stat de acolo. Venitul

curat în favorul bisericii gr.-cat. din loc.

Cununie. Simion Băcilă și soția n. Cristina Sabo Cristina Sabo Invită la serbarea cununiei ficei lor Elena cu domnul Adrian Nyerges care să va săvîrși Duminică în 7 Maiu st. n. a. c. la 5 ore d. a. în Biserica catedrala din Blaj.

Vizita Regelui Petru al Sirbiei la Budapesta. — s'a retras. Lumii i-s'a spus că pentru aceea, că M. Sa Impăratul Rege al nostru e bolnav, a cerut să se amîne vizita. Incolo însă să spune, că nu asta e pricina, ci neînțelegeri mai adînci. Destul că deocamdată n'a fi nimic de ea.

Numai 596 persoane au părăsit în luna Martie unul dintre cele mai bogate comitate ale Ungariei: comitatul Torontalului. Un singur comitat! Aproape toți s'au dus la America, lăsînd vetrele părintești pustiu și căutînd în lumea streină sprijin în lupta vieții.

Bălăior și Tămăița.

„Librăria Națională“ S. Bornemisa, din Orăștie, a scos de sub tipar o broșură de 72 pagini sub titlul: „Bălăior și Tămăița 15 povești alese, retipărite din „Foaia Interesantă“, toate povești scurte și drăguțe, scrise într-o limbă ușoară și frumoasă. Să vind cu 50 fil. și 10 fil. posta, de tot dar' 60 fileri broșura cu postă cu tot. Foarte frumos dar de Paști pentru tineret și băieți de școală face acela, care comandă această carte de povești, anume alese pentru tinerime.

Dacă să comandă 10 de-odată în loc de 6 coroane să se trimită numai 5 cor. 60 fil. și să vor trimite recomandat, ca pachet.

POSTA REDACȚIEI

Tr. Chev. în Pecica. Am făcut prețuri mai mult ca pe frăție, cînd v'am imbiat foile dela Paști pîn' la capătul anului, cu 3 cor. 40 fil. (fără Bobîrnaci, sau 4 cor. cu Bobîrnaci). Dta ne trimiseși pentru ele, fără Bob., 3 cor. 20 fil. De ce ai oprit 20 fil.? Noi n'avem dela dta mai mult ca doar cei 20 fil. cîștig în acest an, și dta și acela ni-l tragi! Nu-i vrednic lucrul să vorbim de el, — dar sunteți mulți cari credeți că ați făcut te miri ce „cruțare“, dacă ne trageți 20—30—40 fil., știînd că pentru aceea nu ni-să plătește să vă scriem, nici vă putem oprî foile. Vă rugăm a vă desvîța de acest obicei urît. Dacă fiecare abonent ne va oprî o pițulă două, ca crezi că ne rămîne pentru toată munca noastră?

Dlul N. Fl. în Cristior. Intre nontățile numărului trecut (dela Duminică Tomii) e scris că nu s'a năturat nici un adans, așadar aici Foaia Interesantă. Acum să urmează. Că ce număr și-a mai lipsit edată, de ne scrial, și-l trimiteam, dar așa nu știm care? Că ce o mai de lipsă, aceea nu ne scrieți.

Dlul Ion Vălean în F. De ce n'au mers foile lui Simion V.? Pentru-că trimițînd banii, dta pe cupon n'at scris adresa lui, ci al spus că „epistola urmează“ și acea epistolă nu a mai urmat și nu putem ști că dară banii pe ce sunt? Pe desul cuponului începe așa de bine ori-ce adresă, ba și mai multe. De o scrial, nu mai trebuia să ne scrii corespundeți cu minia. Sau și dta crezi că noi facem foile să le ținem aici, nu să le dăm abonaților? Ce rost ar avea asta? Cînd nu merg cuiva foile, e de sigur o greșală la mijloc.

Dlul Nic. Marcu, Dragăna. Ai trimis 2 cor. înca demultilor. Dar n'at scris pe ce le trimiți. Și-am trimis tot dela Paști încoace. Bine! Ori ce ai tott dela noi?

Dlale V. Il. în Sib. Nu țiam scris, că nu știm nici noi ce să-ți spunem. Dacă ai credință în invenția, mergi la un fabricant de mașini și cere-ți păre-

rea. Dar sunt acum atitea sisteme deja probate, că cu greu mai străbăți printre ele. Și de ești om sărac, n'at cu ce face una de probă, că sunt scumpe toate la așa o mașină. Roagă pe dl Terdășian, să te pună în legătură cu oare care fabrică ce să interesează de astfel de invenții.

Dlul I. Rus, în R. E un lucru ce nu e bine a-l vîntura și a face din el larmă în foale. Dă o scrisoare către Cenzistor, și roagă-l ca, în folosul acestor sante sărbări și daruri, să dea o scrisoare către toți preoții prin care să-și facă luători amiate a să îngriji de cu bună vreme să aibă acel vin, curat și dela creștinii luat. Cu foala nu ajutam certînd prin ea.

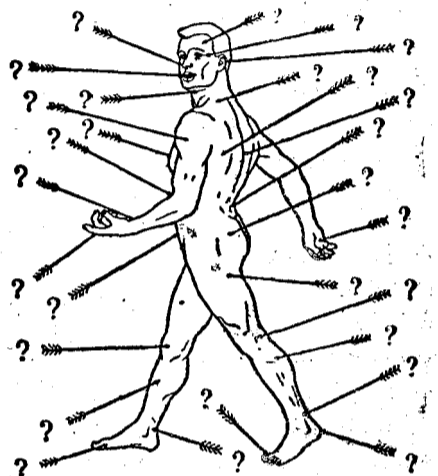
Dlul A. C. Dobrișin. Supărarea dta e nedreaptă. Am scris repeșit în foale, că nu stă în voia abonaților a schimba abonamentul, cerînd în loc de „Tovărășie“ — „Bobîrnaci“. Pentru „Tovărășie“ noi n'am pus preț deosebit la plată. Ea ori își merge ori nu, nu scade plata. Bobîrnaci s'at trimis numai celor ce îl plătesc deosebit. Dta ai trimis 2 cor. 50 fil. pe jumătate de an. Nu țiam că dar Bobîrnaci. Și mai ales că nici nu ești țaran econom care să plătești folle cu preț de plugar. — Teuși, ca să vezi că nu a i la noi destulă bunăvoință, am lăsat să-ți vină și Bobîrnaci, de cîuste, — dar acestea țile scriem ca să fim în curat cu ce e drept și ce nu.

Dlul D. Budean, inv. în Pianul-de-jos. Fii bun trimite de nou acea „Mulțumită“, că n'o mai găsim. De aceea n'a apărut.

Dlul Vas. B. Pop, în Detreh.-de-jos. De aici își merg foile regulat. Și-s'au trimis de nou cei mai noi numeri. Cantă doar ași prețea potepirii lor, acolo dela postă pîn' la dta acasă.

Te sagatează?

(842) (Ai dureri?) 17-26

I. Fluidul Elza alui Feller e, după experiențele noastre, liniștitor de dureri, vindecător, încetează durerile; repede și sigur vindecă: reumă (spurc), slăbicie de nervi, junghieri în coaste, influența, dureri de cap, de dinți, de spate, amorteală, durere de ochi, migrenă și multe nepomenite aci! Fluidul Elza alui Feller e folosit cu efect fără pereche la răgușală, catar, dureri de piept și gît și morburii din curent ori răceală. devărat e numai dacă pe sticlă este numele „Feller“. 12 sticle mici sau 6 mari ori 2 speciale, K 5, franco

II. Vestim apoi, că lumea folosește cu efect distins și sigur Pilulele-Rebarbara de mînat alui Feller, contra durerilor de stomac, zgirciuri, lipsă de poftă, arsuri de fiere, greață, amețeață, rigăeli, haemo-roide și alte conturbări de mistuire. 6 cutii franco cu 4 coroane. — Să ne ferim însă de imitațiuni și să adresăm acurat așa

Eugen V. Feller, apotecar Stubica, Centrala 119 (comit. Zagrab.)

Nr. 531/911

Adjunct.

În postul de adjunct notarial din comuna Șugag (cerc Százszobes) să caută un om inițiat în afacerile de cancelarie, pe lângă următorul salar:

1. Salar din casa alodială 800 coroane.

2. Remunerațiune de matriculant substituit 120 cor.

Postul să poate ocupa îndată și va fi timp de 6 luni numai provizor, iar după aceea definitiv în-tregit.

Cei calificați vor fi preferiți.

Șugag, la 24 Aprilie 1911.

Primăria comunei:

G. Grosu, primar. Bergheman, notar.

„Acțiuni“

de vînzare să află la dna Amalia Pop (Oláhsevács u. p. Marosújvá) dela „Economul“ (Cluj) 3; iar dela „Mureșana“ (Roghîn) 2. Prețul după învoială. (157 1-1)

Onoratei direcțiune a
„Asociației Esehiană de ajuto-
rare reciprocă“

Timișoara.

Imi țin de dăruțată plăcută a
esprima deosebită mulțumită, pen-
tru plățirea corectă a sumei de a-
sigurare devenită scadentă prin
cazul de moarte cuprins în polița
No. D/1-197.

Timișoara, la 14 aprilie 1911.

Popovich Alesandru m. p.
oficiant.

Inaintea noastră:
Szlavey George m. p.
Gruits Jeffa m. p. (162) 1-1

„Casa de păstrare (Reuniune) în Săliște“.

Concurs.

„Casa de păstrare (Reuniune)
în Săliște“ (comitatul Sibiu) inten-
ționează a edifica o casă pentru
adăpostirea societăților din loc și
spre scopul acesta scrie concurs
cu termin până în 20 l. c.

Materialul îl va liferă institutul,
iar lucrul să va da în întreprindere
pe baza planului și preliminarului
de spese, compus de arhitect, și
anume lucrul de zidar, dulgher și
timplar separat, eventual și lac-
laltă.

Licitatiunea va fi minuentă cu
oferte în scris, pe lingă depunerea
unui vadiu de cor. 500 în nume-
rar sau hirtii de valoare.

Planul, preliminarul cu prețu-
rile de unitate, precum și condițiile
de licitație esunt espusă în biroul
institutului.

Săliște, în 2 Maiu 1911.

(161) 1-1 Direcțiunea.

VIN! Am circa 40 buți de vin,
numai original ardelenesc,
și îl vînd, dela 60 litri în
sus, cu 26 cruceri (52 fileri) litrul.

10-45 Hans Stephani, (63)
Hotel „Transsylvania“ Orăștie.

THE CAMPBELL
Fabrică de meșteșug cu renume universal liferă
cele mai bune construite și durabile

MOTOARE și de benzină
LOCOMOBILE oleu brut
gaz și gaz sugative.

Lucrarea cea mai Prefurii ieftine. Plăști
ieftină, mai sigu- favorabile. Garanție
ră, neconturbată! în toată pricină!

841 Reprezentant general: 22-26
Victor Korányi Budapest
VI, Lisei Ferenc-tör 9.
Telefon 64-64.

Pluguri „Sack“

foarte ușoare, cu rotile cu tot 50
cor. — „Sack mic“, trup de oțel de
Stiria (Bácska), grindei de frasin,
rotile de fer, cu 38 cor. Pluguri de
Bácska cu 20 cor. Mașină de sămă-
nat cucuruz și plug de săpat cu cîte
28 cor. bucata. — Invențiune nouă
din fabrica Contelui Teleky Arvéd
Drossó.

Garantez peste tot de lucru solid
și ușor mergător. — Să capătă la
subsemnatul cu bani. Pe credit per
Novembre la oameni cunoscuți.

Ioan Oprean

(128) 5-6 Koneza (Alsóféhé m.)

Executate prima și valoros!		Cea mai naltă perfectie tehnică.
Catalog grat s.		
Atelierele „Premier“		în Eger (Boemia).
Reprezentant: Carol Reck, Orăștie. (166) 1-10		

In afară de cartel!

Fac cunoscut onoratului public din
Orăștie și din ținut, că apa mine-
rală și vindecătoare

„HORGAS“
favorabil cunoscută, foarte binefă-
cătoare celor ce sufăr de stomac
și de intestine, ajutătoare la su-
ferințe de țeve sau beșică, — și
cea mai bună apă minerală cu
vin, — o aduc în vînzare în Orăștie
la dl David Scharrer.

Țin a face un bun serviciu
onoratului public, cînd îi atrag
atenția asupra acestei ape mine-
rale distinse și ieftine, — și i cer
binevoitorul sprigin. — Cu stimă:

Samuel Sigmund,
arîndatorul apei vindecătoare și a băi-
(150) 3-5. lor dela Kovasna.

Birou de informații.

Cunoscînd multe lipsuri ale publi-
cului românesc din provincie, m'am
hotărît să deschid în **Budapesta**
birou de informație și
Agentură Românească.

Ori-ce informație relativ la petițiile înalțate la
ministerii și alte foruri, ori-ce informații co-
merciale și în general în ori-ce cauză, dau
în restimp de 2-3 zile ori-și-cul rezolvînd toate
chestiile în modul cel mai cîștit.

Urgitez rezolvirea petițiilor. Vor-
besc în persoană cu referentul cauzei
și rog rezolvirea favorabilă.

Fac tot felul de mijlociri comer-
ciale și comande.

Prețuri moderate; serviciu prompt,
informații detaliate. (42) 9-20

La aviz aștept la gară.
L. OLARIU,
Budapesta, Lajos utca 141 III/19.

„Város-major Szanatorium“

și
„HYDROTHERAPIE“

26 odăi arangiate cel mai mo-
dern. Supraveghiere medicală
permanentă.

Telefon 88-99.

Birou central; stabiliment medical:
Budapest, Ferenc körút 29.
n. a 8-9; d. a. 3-5.

Director-șef:

Dr. Cosmutza.

(884) 18-

Atențiune!

Să atrage atențiunea asupra
noului depozit de spirit

din Orăștie, — unde să poate
căpăta cel mai ieftin și nefal-
sificat Spirit, precum și Li-
cueruri, Vinuri, în detalii
și în mare! — (143) 4-12

Fritz Chrestel
în Orăștie, Piața poliției.

Ce-e-e? „Tata ne-a slobozit! Că-s ve-
ritabile hilze de cigarette Antinicotin
de-alui JACOBI în cutii de lemn!“

Ai grijă! Numai cu scrisoarea
„JACOBI“ e bună!

Fiecare cutie de lemn are interesante
(54) chipuri de Raze-Röntgen. 9-26

(923) Nu cumpăra 18-20

nimic altceva contra

TUSEI,

contra răgușelei, catarului
și flegmei, a tusei cu zgîr-
ciuri și a celei măgărești,

deci gustoasele

CARAMELE DE PEPT alui

KAISER

cu chipul alor 3 brazi.

5900 atestate autenticate
de not. public dela
medici și privați,
despre succesul cel sigur.

Pachetul cu 20 și 40 fil. Doza 60 fil.

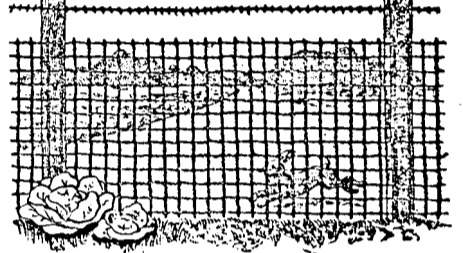
Să capătă în Orăștie la apotecarul

O. Demeter și la J. Graffus.

Garduri, tare ieftine!

Producele indigenă!

Fără păreche potrivită!

(85) Ușor de mannat! 7-20

Nenumărate scrisori de mulțumită adăveresc că

Țesetura de drot „HUNGARIA“

e neîntrecută, distinsă!

Să face din drot răsuoit. Prețul

pe metru pătrat 30 fileri și mai mult

Să comandă numai la fabricantul

Alexander Haidecker,

fabrică de sunit de drot

și de garduri de drot în

Budapesta, VIII., Ūllői-ut 48/85.

☛ Serviciu repede, favorabil și punc-
tuos. — Catalog ilustrat, gratis și franco!

Cei-ce doriți să fiți scutiți

de

pagubele în vite!

Intrați sub scutul „Reuniunii proprietarilor de vite“ dela Orăștie
(Szászváros), care asig ră pe economi contra ori-cărei pagube în vite!

Precum s'a dat de știre prin foaia »Tovărășia«, această
Reuniune a intrat în viață dela 8 Maiu 1910. Și dela aceea și
încoace, plătește toate pagubele în vite a membrilor săi, cari sunt
în rînduală cu înscrierea și plata taxei! — A plătit în 11 luni,
peste 18.000 coroane despăgubiri membrilor săi!

Nu e greutate mare!

Cînd intri spui, cît ți-s vrednice vitele, și la caz de pa-
gubă plătești numai 4 fileri după fiecare 100 coroane, ce ai
asigurat pe vitele tale.

Plăți nu ai de făcut, decît cînd la un ortac din cercul tău
s'a întimplat o pagubă în vitele asigurate!

Ca să poți asigura, te faci membru al Reuniunii, cumpărînd
o »cuotă« (acție) de 4 cor. pentru fiecare 1000 de cor. asigurate;
prețul cuotei îl plătești în 2 ani. La înscriere să cere numai 1
cor. din ea. Cei cu vite multe, cari asigură mai multe mii, își
iau de fiecare 1000 cor., asigurate, cîte o cuotă, — care rămîne
însă averea lor, și la ieșirea din Reuniune și-o capătă înapoi.

Incolo: la intrare dai 1 cor. taxă de primire și plătești
ajutorul, cît ți-să vine pentru un caz de pagubă (de atîtea-ori
4 fil., cîte sute de cor. asiguri. Plătești adecă înainte o pagubă).

Azi toți membrii Reuniunii, formează deja 4 Despărțăminte,
ce să conduc de Cancelaria centrală dela Orăștie. Precum
asigurații vor sporî mai mult, Reuniunea va împărți pe cei a-
sigurați în cercuri, cari au în coprînsul lor cam 3000 de vite,
și soții din un cerc de acesta plătesc ajutor, numai cînd e pa-
gubă în cercul lor. Numai la caz de epizootie (boală lipicioasă),
direcția poate îndruma pe un cerc a veni și el în ajutorul ce-
lualalt, după îndemnul: »azi ție, m'ane miel« (726) 14

Amănunte, tipărituri, îndrumări, cereți la cancelaria:

„Reuniunii proprietarilor de vite din Orăștie-Szászváros“

PENTRU ZIDIRI:

Traverse; legături de fier; cement de
Beoxin, Portland și Roman; trestie de
stucatură și țesetură de Bacula; îm-
pletituri de sîrmă; hirtie gudronată
(pentru coperit) și plăci de izolare;
(160) tinichea neagră și țincuită. 1-10

Să găsească în firma:

CAROL F. JICKELI, Alba-Iulia și Sibiu.

„ARIEȘANA“

instituit de credit și economii, societate pe acții în Turda. —
Cheque-Conto 25209. Filială în Iara. Telefon 38.

Escomptează cambii simple și ipotecare pe lângă 7-8%.
Face împrumuturi pe obligații întabulate și caventate cu 7-8%.
Financiază tot felul de întreprinderi economice.
Primește depuneri pe lângă libele și în cont-curent cu 5%,
după cari darea o plătește institutul.
Sume de 5-6 mil coroane să pot ridica ori-cînd, fără abdicere;
sumele mai mari, după starea casei.

(184) 2-

Direcțiunea.

Telefon 172. „LA CROITORIA UNIVERSALĂ“ Telefon 172.

I. PETRAȘCU, SIBIU — NAGYSZEBEN,

Strada Cienădel Nr. 30 ::
Depozit de stofe engleze și germane.

Să pregătesc cele mai frumoase haine, după croială cu șic, pentru civili: fracuri, saloane, jachete, sacouri, pardesiuri, baltoane, etc. — Asemenea să execută pentru ofițeri și voluntari, tot felul de uniforme, iar în depozit să aflu diferiți articli pentru uniforme: săbii, chipiuri, porteepe, mănuși, etc.

Atrag deosebita atențiune asupra reverențelor preoțești, ce să pregătesc în atelierul meu, după moda cea mai nouă.

Comandele să pregătesc în timp foarte scurt.

(189) 1-20

VINURI

vechi și noi — de vîndut!

Adresați-Vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria, (Világos), **PÉTRU BENEÁ**, căci Vă trimite numai *vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.*

Vinuri vechi: Rizling 64 fil., Rizling și Ruge amestecat 56 fil., Roșu 66 fileri.

Vinuri noi: Rizling 54 fil., Rizling și Ruge amestecat 50 fil., Siller 52 fil., Mustafer amestecat 48 fil.

Rachie de trevere (comină) K 150
Rachie de comină specialit. » 2—
Rachie de drojdi 2 cor. 20 fileri.

Prețurile sunt semnate după litru în fileri. Vinurile și rachia să expediază sub îngrijirea proprie, dela 50 litri în sus și cu rambursă.

Vase împrumutez pe timp de 2 luni.

Pentru calitatea vinului garantez.

PÉTRU BENEÁ,
proprietar de vii și neg. de vinuri.
(15) Világos, (Arad m.) 12-22

Cele mai bune
călcîie de gummi
sunt călcîiele:

(183) 2-40

! ȚIGLĂ DE CIMENT!

Doritorii de a avea un coperiș de țiglă durabil pe mai mulți zeci de ani, să probeze cu țigla de ciment pregătită în Prima întrepr. de țiglă din ciment alui **George Oprean, Orăștie.**

Un metru pătrat țiglă de ciment are o greutate de cca 29 kgr., pe cînd cea de pămînt are o greutate de cca 36 kgr., așa dară un coperiș de 1000 țigle din ciment e mai ușor cu 450-500 kgr., ca un coperiș de 1000 țigle din pămînt.

Prin diferența aceea mare a greutății, la țigla de ciment să poate folosi tot lemnul de lipsă din material mai subțire și așa să cruță mult și în prețul de cumpărare și zidul nu suferă așa greutate mare, ca cu țigla de pămînt.

Țigla de ciment suferă contra focului, contra apei și contra mușchiului. În caz de foc nu creapă, ca cea de pămînt, ajungîndu-o apa și săpada, mai tare să întărește, pe cînd cea de pămînt să înmoaie, să îngreună și prinde mușchi. E lucru cunoscut că cimentul din ce trece să întărește, pe cînd pămîntul să înmoaie, creapă și face gropi. (116) 6-6

Tot aci să aflu ori-cînd ciment proaspăt, cu sacul sau cu vagonul, de calitatea cea mai bună și mai ieftin ca ori-unde.

Comandele să **George Oprean,** prima întreprindere de țiglă din ciment în Orăștie.

Rudolf G. Brașșai

atelierul de tîmplărie fină pentru mobile și de măsurit pentru edificii —

gătește mobile în execuție artistică, apoi aranjamente moderne de locuințe, cancelarii, școli, și tot felul de localuri.

Lucrări de edificii și de portale, după stil și cu prețuri favorabile. <

Planuri și preliminar de spese, — gratis! =

In **ORĂȘTIE (Szászváros)**

Strada spitalului nr. 1/a,
casa proprie.

(606) 23-

ALTOI DE VIIE AMERICANĂ

splendid dezvoltate, cu rădăcini, soiurile cele mai distinse, atât pentru struguri de masă (admirabil articolu de vînzare!), cît și soiuri de vin: rizling, mușcateler, etc. —

să găsec de vînzare în pepiniera de vițe de viie nobilă dela **DOMENIUL ROMÂNESC**

DIN BOBALNA

lîngă Orăștie, proprietatea dlui **Dr. AUREL VLAD.**

Pentru toamna de față și pentru primăvară, are la îndemână jumătate de milion altoi, tot soiuri alese!

Deși peronospora a potopit în anul de față pe alocuirea școlii întregi de altoi, la Bobîlna, fiind foarte bine grijite, nu le-a făcut nici o stricăciune, altoile sunt foarte frumoase și pline de viață! La cerere, să trimit Catalogul cu prețuri și îndrumări practice!

Adresați-Vă cu încredere deplină la:

„DOMENIUL DIN BOBÎLNA“

a dlui **Dr. A. Vlad: Bâbolna, u. p. Szászváros.**

NB. Pentru vitierii din Ardeal e indeosebi cel mai potrivit izvor de cumpărat vițe de viie, fiind vițele din pepinierele dela Bobîlna crescute și deprinse cu clima deluroasă ardelenescă. La șes, frește, îi priește cu atât mai ușor. (34) 7-

Dela Tipografia „Aurora“ **A. Todoran**
din Gherla — Szamosujvár

să pot comanda următoarele cărți populare și de rugăciuni.

	K. al.		K. al.
Sfîntul Antoniu de Padua	-20	Făcăl și Tindală	-16
Viața P. C. Vergură Maria	-30	Pe pragul morătatului	-50
Izvorul îndurărilor sau On. Parochii	-30	Pisetea poporului	-16
Zidirea lumii, Adam și Eva, cele 12 Vineri	-16	Pilde și sfaturi pentru popor	-60
Bocete, adică cântări la morți	-30	Risete și simbețe	-60
Cartea sănătății	-16	Românul în sat și la easte	-30
Cartea S. Antoniu cu rug. pe 9 marți	-30	Sfaturi de aur, celea către feciore	-50
Cartea plugarilor	-50	Suspin și simbre	-30
Carte de desfăcut farmece	-20	Staroste	-30
Chiulțuri de cari strigă feciori în joc	-40	Țigănul în raiu	-16
12 Chiulțuri	-24	Țigănul la mănăstire	-16
Ședrean craul codrului	-16	Țigănul și magatul	-16
Dialogul țigănului cu S. Petru	-50	Trandafiri și viorele	-60
Doine, lacrimi și suspine	-16		
Felicitări în proză și poezie	-30		
Grăia lui Novac	-20		
Jocul sâtenilor români	-16		
Leonat cel tînar	-16		
Lira Sionului	-50		
Omul și lumea	-16		
Patima Dîui N. Is. Chr.	-30		
Pămîntul feciilor	-30		
Povești evlavioase	-30		

Cărți de rugăciuni.

Icoana sufletului, leg.	L. —
Mărgăritarul sufletului leg.	L. —
Micul Mărgăritar sufletesc leg.	-44
Mintuirea sufletului leg.	-30
Cărțile de rug. și cîntări leg.	-20
și alte multe soluri de cărți.	

Cataloge să trimit ori-și-cui gratuit și franco.

Cărțile de sus să pot comanda și dela „**Librăria Națională**“ din Orăștie.

Comandele mai mici să se facă cu asigurațiuni postale, trimițîndu-să prețul cărților și porto postal 10-30 fil. ca să se poată expeda în leg. + franco. (145) 4-6

CAROL KÖNIG

zugrav de odăi și de firme în Orăștie.

Am onoare a aduce la cunoștința onor. public. că cu înțrarea sezonului mi-am provăzut atelierul cu cele mai moderne necesarii.

Primesc ori-ce lucrare din bransa mea, pe lîngă prețuri solide și executare punctuoasă, și nizuința principală îmi e: a mulțumi în toată privința, și prin asta a-mi cîștiga încrederea.

Comandele primesc în *Str. Apei 33* (la dl I. Simegh) și la locuința proprie *Str. Rîului nr. 7.*

Rog spriginul on. public, — cu stimă:

Carol König,

zugrav de odăi și firme în Orăștie.

(112) 6-10.